

Kader voor veilig melden van seksueel geweld voor migranten slachtoffers

An Verelst
Nikolett Szelei
Venetia Clarke
Oleksandra Boychenko
Leni Linthout
Ines Keygnaert

Co-funded by the
European Union

An Roinn Dlí agus Cirt
Department of Justice

federale overheidsdienst
**VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU**

Victim Support Europe

King's College Hospital **NHS**
NHS Foundation Trust

the havens

inhoud

01

Wat is veilig melden van seksueel geweld voor migranten slachtoffers?

7

02

Van onderzoek naar een kader voor veilig melden

9

03

Waaruit bestaat het kader voor veilig melden?

11

04

Juridisch kader voor veilig melden

14

05

Slachtoffergerichte en trauma-sensitieve benaderingen van professionals

- 16** 5.1. Duidelijke en geruststellende communicatie
- 18** 5.2. Veiligheid en vertrouwen/
Geruststelling
- 20** 5.3. Controle en keuze
- 20** 5.4. Flexibiliteit en geduld
- 22** 5.5. Empathie en waardigheid

06

Veilige procedures in zorgcentra na seksueel geweld

- 24** 6.1. Bewustmaking
- 25** 6.2. Informatie over de procedures in een ZSG en de rechten van het slachtoffer
- 28** 6.3. Gegevensbeheer
- 31** 6.4. Bescherming van slachtoffers en voorzien in individuele behoeften
- 33** 6.5. Informatie over melding bij de politie en strafvervolgning

Dankwoord

Dit rapport werd opgesteld door Nikolett Szelei en An Verelst (UGent CESSMIR). De specifieke voorbeelden voor veilige procedures zijn geschreven door Venetia Clarke (The Havens). Dit werk zou niet mogelijk zijn geweest zonder de bijdrage van het hele INHeRE-consortium, en in het bijzonder van Venetia Clarke, Raquel Correia, Sylvia McKelvie (The Havens), Silvia Lam-onaca, Emanuela Del Savio (Payoke), Laura Cooney (Department of Justice Ireland), Leni Linthout en Ines Keygnaert (UGent ICRH). Wij danken ook de ICAB-leden van het project in België en het VK, de belangheb-benden in Ierland en de internationale experts voor hun waardevolle feedback op dit werk. Wij zijn dank verschuldigd aan alle mensen en organisaties die ons werk hebben gesteund tijdens de eerdere fases van dit onderzoek, dat uiteindelijk heeft geleid tot het verbeteren en finaliseren van dit kader voor veilig melden.

A large, light green number '01' is positioned in the background, with the '0' on the left and the '1' on the right. The text is centered over the '0'.

**Wat is veilig melden van
seksueel geweld voor
migranten slachtoffers?**

1. Wat is veilig melden van seksueel geweld voor migranten slachtoffers?

Het melden van seksueel geweld blijft een problematische kwestie, waarbij veel slachtoffers zich onzeker voelen en niet in staat zijn melding te doen, uit angst voor sociale, juridische en praktische complicaties in hun leven¹. Dit geldt met name voor migranten, die onzeker kunnen zijn over de manier waarop hun migratiestatus² zal worden behandeld wanneer zij seksueel geweld melden of gezondheidszorg en maatschappelijke ondersteuning zoeken. Aangezien migranten door hun migratiestatus een verhoogd risico lopen op seksueel geweld³, blijven belemmeringen bij het melden een bijzonder alarmerend probleem wat betreft het zoeken van en de toegang tot justitie en gezondheidszorg. Bijgevolg moeten justitie en de gezondheidszorg worden verbeterd om ervoor te zorgen dat alle slachtoffers van seksueel geweld daadwerkelijk toegang krijgen tot zorg en steun, de misdaad melden en gerechtigheid zoeken. Daarom is het van vitaal belang ervoor te zorgen dat migranten die slachtoffer zijn van seksueel geweld veilig melding kunnen doen.

Onder 'veilig melden' wordt hier verstaan de mogelijkheid voor migranten die slachtoffer zijn of een getuige om in veilige omstandigheden melding te doen van een seksueel misdrijf, waarbij hun identiteit wordt beschermd tegen de dader(s) en tegen de immigratiedienst. Met andere woorden, veilig melden is "de vrijheid om misdaden aan te geven/melden zonder bang te hoeven zijn dat iemand gestraft zal worden voor het melden ervan. Het vereist dat de rechten van slachtoffers en de veiligheid van gemeenschappen in kwetsbare situaties voorrang krijgen boven de handhaving van

immigratieregels"⁴ Hoewel veilig melden een steeds meer erkend beginsel is geworden, bestaan er nog steeds lacunes in het beleid en de praktijken die migranten die slachtoffer zijn kunnen ontmoedigen om seksueel geweld te melden⁵. Veilig melden zorgt ervoor dat alle migranten die het slachtoffer zijn van seksueel geweld, ook ongedocumenteerden, in staat zijn zich bij elke stap op hun weg veilig te voelen om melding te doen. Het biedt ook een wettelijke garantie dat migranten die slachtoffer zijn niet zullen worden onderworpen aan de handhaving van de immigratiewetgeving (zoals uitzetting, detentie of andere vormen van bestraffing) wanneer of als gevolg van het melden van seksueel geweld. De term 'veilig' verwijst derhalve niet alleen naar een gevoel of een sfeer, maar ook naar het uitoefenen van rechten, het verkrijgen van toegang tot justitie, ondersteuning en diensten in een omgeving die vrij is van oordeel, discriminatie en achterstelling.

Hoewel het beginsel van veilig melden de laatste tijd steeds meer aandacht krijgt, moet het concept nog verder worden uitgewerkt tot een kader dat door diverse autoriteiten, bureaus en organisaties kan worden geoperationaliseerd en in de praktijk kan worden gebracht. Het is net zo belangrijk om begeleiding en instrumenten te geven aan professionals, zoals wetshandhavers, gezondheidswerkers en hulpverleners, zodat zij in staat zijn om veilig melden te implementeren.

¹ Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). *The world report on violence and health. The lancet*, 360(9339), 1083-1088.

² *De migratiestatus in een land kan uiteenlopend zijn, bijv. het aanvragen van internationale bescherming, een erkende vluchtelingenstatus hebben, in het bezit zijn, of in het proces zijn van het verkrijgen, van een tijdelijke of permanente verblijfsvergunning, of ongedocumenteerd zijn. In dit rapport verwijzen we naar 'migranten die het slachtoffer zijn van seksueel geweld' om te verwijzen naar mensen met allerlei migratiestatusen die seksueel slachtoffer zijn geworden. Tegelijkertijd merken wij op dat de kwetsbaarheid in de melding kan verschillen naar gelang van de specifieke migratiestatus.*

³ De Schrijver, L., Vander Beken, T., Krahé, B., & Keygnaert, I. (2018). *Prevalence of sexual violence in migrants, applicants for international protection, and refugees in Europe: a critical interpretive synthesis of the evidence. International journal of environmental research and public health*, 15(9), 1979.

⁴ PICUM Report, *Undocumented victims of crime: data protection in EU legislation*, 2017, p.2.

⁵ Boychenko, O., Szelei, N., Le Pavic, G., Shrimpling, R., Linthout, L., Keygnaert, I., & Verelst, A. (2021). *Safe reporting for migrant victims of sexual violence: Mapping policies in Belgium, Ireland, and the UK. Victim Support Europe, Brussels and Ghent University, Ghent.*

A large, light green number '32' is positioned in the background, with the '3' on the left and the '2' on the right. The number is partially obscured by the text.

Van onderzoek naar een kader voor veilig melden

2. Van onderzoek naar een kader voor veilig melden

Het INHeRE-project heeft een op onderzoek gebaseerd kader voor veilig melden ontwikkeld, omdat er behoefte is aan specifiekere instrumenten en richtlijnen voor de hulp bij de implementatie van veilig melden. In het onderzoek werd een stapsgewijze, sequentiële benadering toegepast om te komen tot een gevalideerd kader voor veilig melden:

1. **Eerst werd een grondige analyse gemaakt van het nationale beleid en de wetgeving inzake veilig melden in België, Ierland en het VK. Vervolgens werden de bevindingen op nationaal niveau geïntegreerd in een rapport waarin ze verder werden geanalyseerd in het licht van de EU-wetgeving. Bij deze beoordeling is nagegaan in hoeverre de nationale wettelijke kaders op het EU-kader zijn afgestemd. Uit deze beleidsanalyse, aangevuld met interviews met beleidsmakers in België, het VK en Ierland, is gebleken dat er bepaalde beleidsmaatregelen en procedures bestaan die kunnen bijdragen tot veilig melden⁶. Geen enkel land heeft echter alle nodige maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat migranten die slachtoffer zijn niet gestraft of vervolgd worden als zij zich melden. Op basis van deze juridische- en beleidsanalyse is een eerste kader voor veilig melden opgesteld.**
2. **Om de validiteit van het kader voor veilig melden te beoordelen, werden bijkomend focusgroepen georganiseerd met politieagenten en inspecteurs, personeel uit zorgcentra na seksueel geweld en slachtoffers in de drie landen. Voorts is overleg gepleegd met internationale deskundigen.**
3. **Op basis van de bevindingen van de focusgroepdiscussies en de feedback van de deskundigen werden scenario's voor de implementatie in zorgcentra na seksueel geweld ontwikkeld en gefilmd.**

Deze video's toonden voorgestelde best practises in zorgcentra na seksueel geweld met betrekking tot veilig melden. Om deze implementatiefase te valideren werden slachtoffers, wetshandhavingspersoneel en personeel van zorgcentra na seksueel geweld in een online enquête gevraagd naar de haalbaarheid van de implementatie in de praktijk, of zij zich comfortabel voelden bij en akkoord gingen met de draaiboeken en procedures, en of zij dachten dat deze praktijken zouden leiden tot meer gevoelens van veiligheid en het melden van seksueel geweld bij migranten die slachtoffer zijn.

Het kader voor veilig melden dat wij hier voorstellen, is dan ook het resultaat van uitgebreid wetenschappelijk onderzoek en twee valideringsrondes in België, Ierland en het VK. Er werden validiteitstests uitgevoerd met verschillende belanghebbenden: slachtoffers, wetshandhavers, personeel van zorgcentra bij seksueel geweld en internationale belanghebbenden en deskundigen in het veld. Het kader voor veilig melden weerspiegelt dan ook de inbreng van diverse belanghebbenden.

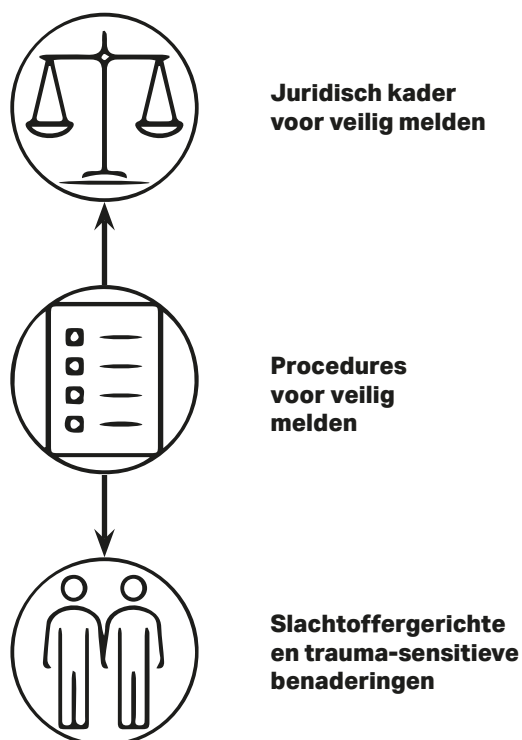
⁶ Lees meer over de nationale analyse in Boychenko, O., Szelei, N., Le Pavic, G., Shrimpling, R., Linthout, L., Keygnaert, I., & Verelst, A. (2021). *Safe reporting for migrant victims of sexual violence: Mapping policies in Belgium, Ireland, and the UK. Victim Support Europe, Brussels and Ghent University, Ghent.*

A large, light green number '33' is positioned in the background, centered vertically and horizontally. The number is composed of two '3's, with the second '3' being slightly larger and positioned to the right of the first.

**Waaruit bestaat het
kader voor veilig melden?**

3. Waaruit bestaat het kader voor veilig melden?

Dit kader voor veilig melden is een instrument voor professionals, instellingen, organisaties en autoriteiten om ervoor te zorgen dat migranten die het slachtoffer van seksueel geweld zijn veilig kunnen melden. Op basis van de resultaten van ons onderzoek werd duidelijk dat echt veilig melden verder gaat dan het waarborgen van de veiligheid op het moment van melden, en dat het meer inhoudt dan het juiste juridisch en beleidskader opzetten. Wij hebben drie onderling samenhangende aspecten van veilig melden vastgesteld, namelijk: **(1) juridisch kader voor veilig melden, (2) procedures voor veilig melden, en (3) slachtoffergerichte en trauma-sensitieve benaderingen van professionals.**

- 1. Juridisch kader voor veilig melden:** Een wet of wetgevingskader dat het melden van seksueel geweld loskoppelt van de handhaving van de immigratiewetgeving. Aldus is gegarandeerd dat slachtoffers die zich kenbaar maken, niet worden onderworpen aan de handhaving van de immigratiedienst (uitzetting, detentie of andere straffen om reden van het niet hebben van de juiste documenten).
- 2. Procedures voor veilig melden:** Procedures die ervoor zorgen dat slachtoffers zich veilig voelen om melding te doen van seksueel geweld en om in een veilige omgeving medische en psychologische hulp te zoeken. Deze procedures zijn in overeenstemming met en waarborgen de implementatie van het juridisch kader voor veilig melden. Deze procedures zijn belangrijk vanaf het moment dat migranten die slachtoffer zijn, zich bewust worden van de mogelijkheden en rechten om toegang te krijgen tot zorg, ondersteuning en melding, tot het moment waarop melding wordt gedaan.
- 3. Slachtoffergerichte en trauma-sensitieve benaderingen:** Interrelationele en professionele aanpak op basis van de behoeften van de slachtoffers en inzicht in de wijze waarop trauma's het leven van slachtoffers kunnen beïnvloeden. Slachtoffergerichte en trauma-sensitieve houding en gedragingen van alle professionals helpen slachtoffers zich welkom, veilig, begrepen, geloofd en gesteund te voelen.

In het kader voor veilig melden dat wij hier presenteren, worden deze drie aspecten afzonderlijk behandeld, maar het is belangrijk op te merken dat zij onderling samenhangen en alle drie nodig zijn om veilig melden te waarborgen. Bij de presentatie van deze elementen van het kader voor veilig melden, identificeren we eerst cruciale bevindingen op basis van onderzoek uitgevoerd in INHeRE, vervolgens geven we

algemene aanbevelingen voor beleid en praktijk, en ten slotte vullen we mogelijke, hypothetische scenario's aan van implementatie in de praktijk van zorgcentra na seksueel geweld en wetshandhaving⁷.

⁷ Deze scenario's zijn ontwikkeld door The Havens en UGent-CESMIR. De voorbeelden zijn suggesties die als potentiële best practises voor veilig melden zijn gevalideerd. Momenteel zijn zij echter hypothetisch: sommige scenario's zouden in sommige landen reeds in praktijk kunnen worden gebracht, terwijl in andere landen nog bepaalde juridische, organisatorische en praktische veranderingen moeten worden doorgevoerd voordat zij kunnen worden uitgevoerd. De wet voor veilig melden waarnaar in de scenario's wordt verwezen, bestaat momenteel niet.

A large, light green number '04' is positioned in the background, with the '0' on the left and the '4' on the right. The text 'Juridisch kader voor veilig melden' is overlaid on the '0' and the top part of the '4'.

**Juridisch kader
voor veilig melden**

4. Juridisch kader voor veilig melden

INHERE TOONT AAN

Hoewel het doen van melding een recht is van alle slachtoffers, blijft het voor slachtoffers van seksueel geweld, en met name migranten, een moeilijke zaak. In ons onderzoek was dit niet alleen te wijten aan de traumatische aard van seksueel geweld, maar ook omdat migranten die slachtoffer zijn zich onzeker voelden om naar voren te komen vanwege hun migratiestatus in een land, en bang waren voor uitzetting, detentie en bedreigingen door de daders. Migrant die slachtoffer zijn meldden ook dat zij vaak niet zeker wisten welke gevolgen het doen van melding zou hebben voor hun verblijfsstatus in een land. Daarom vormen onzekerheden over rechten en juridische procedures, alsmede bestaande lacunes in de huidige wetgeving en het huidige beleid, een van de belangrijkste belemmeringen om seksueel geweld te melden en gezondheidszorg te zoeken. Dit was ook het geval in landen waar in de praktijk het melden van seksueel geweld weliswaar werd losgekoppeld van de immigratiedienst, maar er op dit gebied nog geen formeel beleid bestond. Zonder rechtsgrondslag voelden professionals die met migranten die slachtoffer zijn werken, zich ook onzeker over de informatie die zij op betrouwbare wijze aan slachtoffers konden verstrekken wat betreft de gevolgen voor de migratiestatus. Wetshandhavers getuigden dat zij door het ontbreken van een sterke rechtsgrondslag die slachtoffers van misdrijven tegen immigratiewetgeving beschermt, in een grijze zone moeten werken. Alle deelnemers merkten echter op dat de totstandbrenging van een juridisch kader voor veilig

melden moet worden aangevuld met bewustmakingsactiviteiten, zodat elke beroepsbeoefenaar, het slachtoffer en het grote publiek op de hoogte zijn van hun rechten en mogelijkheden om toegang te krijgen tot gezondheidszorg en misdrijven te melden.

Aanbevelingen⁸

1. **Een formeel juridisch kader moet een 'firewall' tot stand brengen. Dit betekent een wettelijke garantie dat migranten die slachtoffer zijn van seksueel geweld die hulp, ondersteuning, bescherming, melding en toegang tot het rechtssysteem zoeken, niet aan de immigratiedienst zullen worden onderworpen. EU-wetgeving en -beleid moeten ervoor zorgen dat de handhaving van de immigratiewetgeving alleen wordt toegepast zonder afbreuk te doen aan de Slachtofferrichtlijn. Voorts moet dit juridische kader, om in de respectieve lidstaten een doeltreffende 'firewall' mogelijk te maken, worden ingebed in en een aanvulling vormen op de nationale wetgeving. Als basis biedt dit juridische kader...**
 - 1.1. ... het recht op veilig melden voor alle migranten die slachtoffer zijn in alle fasen van de zaak: vóór de melding, bij de melding, tijdens de strafprocedure en nadat een zaak is gesloten.
 - 1.2. ... een basis voor verdere beleidsontwikkeling voor alle dienstverleners die in contact komen met migranten die slachtoffer zijn.
 - 1.3. ... een basis voor de ontwikkeling van duidelijke richtlijnen en procedures voor alle dienstverleners en autoriteiten die bij strafprocedures betrokken zijn.

⁸ Deze aanbevelingen zijn algemene richtlijnen voor beleidsvorming, geen exacte formuleringen van wetgeving. Specifieke wetgeving moet verder worden ontwikkeld met inachtneming van de nationale en EU-rechtscontext.

- 2. Dienstverleners moeten een formeel beleid, publieke boodschappen en bewustmakingscampagnes hebben waarin uitdrukkelijk wordt gesteld dat migranten seksueel geweld kunnen melden ongeacht hun verblijfsstatus en zonder het risico te lopen dat de immigratiewetgeving wordt gehandhaafd. Deze campagnes moeten ook in het bijzonder gericht zijn op migrantengemeenschappen en organisaties die met deze gemeenschappen werken.**
- 3. Zorgorganisaties moeten een formeel beleid, publieke boodschappen en bewustmakingscampagnes hebben waarin uitdrukkelijk wordt gesteld dat de toegang tot zorgorganisaties volledig losstaat van de handhaving of controle van de immigratiedienst. Een formeel beleid moet garanderen dat slachtoffers toegang hebben tot zorgorganisaties, ongeacht hun migratiestatus, overeenkomstig de artikelen 8 en 9 van de richtlijn betreffende de rechten van slachtoffers.**
- 4. Dit 'firewall'-beginsel moet worden toegepast op het doen van melding en de opvolgende strafprocedures, ook al kunnen migranten die slachtoffer zijn in deze fasen niet anoniem blijven.**
- 5. Het juridische kader moet bepalen dat informatie over de migratiestatus bij voorkeur alleen met toestemming van het slachtoffer tussen dienstverleners en andere instanties mag worden uitgewisseld.**

Slachtoffergerichte en trauma-sensitieve benaderingen van professionals

5.1. Duidelijke en geruststellende communicatie	17
5.2. Veiligheid en vertrouwen/Geruststelling	20
5.3. Controle en keuze	21
5.4. Flexibiliteit en geduld	22
5.5. Empathie en waardigheid	24

5. Slachtoffergerichte en trauma-sensitieve benaderingen van professionals

Hoewel een wetgevingskader de basis vormt voor veilig melden, vormen de slachtoffergerichte en trauma-sensitieve benaderingen van professionals de kern van de doeltreffendheid van veilig melden. Slachtoffers van seksueel geweld lopen een relatief hoog risico op het ontwikkelen van posttraumatische stressstoornis symptomen in vergelijking met slachtoffers van andere potentieel traumatische ervaringen⁹. Migranten die het slachtoffer zijn van seksueel geweld, worden geconfronteerd met een aantal bijkomende belemmeringen om melding te doen, zoals angst voor hun migratiestatus, het ontbreken van documenten en uitzetting, wantrouwen in de overheid en de openbare diensten, gebrek aan informatie over hun rechten of beschikbare diensten¹⁰.

Deskreview, interviews en toetsing van de indruksvaliditeit in INHERE onderstreepten het belang van slachtoffergerichte benaderingen van professionals die inspelen op het individu en op de unieke behoeften van elk slachtoffer. Deze aanpak is tegelijkertijd trauma-geïnformeerd: er wordt rekening gehouden met de gevolgen van seksueel geweld voor een slachtoffer. Wij hebben vijf grondbeginselen van een slachtoffergerichte benadering vastgesteld om veilig melden te vergemakkelijken, namelijk: 1) Duidelijke communicatie, 2) Veiligheid en vertrouwen/geruststelling, 3) Controle en Keuze, 4) Flexibiliteit en Geduld, 5) Empathie.

5.1. Duidelijke en geruststellende communicatie

INHERE TOONT AAN

Een van de redenen die migranten die slachtoffer zijn aanvoerden om geen melding te doen van seksueel geweld of om hulp te zoeken, was dat zij niet op de hoogte waren van hun rechten, van de bestaande hulporganisaties of van wat een strafprocedure inhoudt. Hoewel sommige procedures voorzien in bewustmaking van slachtoffers en andere belanghebbenden, blijkt de manier waarop informatie wordt verstrekt van het grootste belang te zijn. Uit onze studie bleek dat de informatie die aan slachtoffers werd verstrekt over hun rechten, beschikbare diensten en het melden van misdrijven, misschien niet altijd werd begrepen. Reacties van angst of posttraumatische stressstoornis kunnen het begrip van complexe informatie belemmeren in een stressvolle situatie zoals het doen van melding van seksueel geweld als migrant-slachtoffer. Slachtoffers benadrukten dat het belangrijk is de communicatie aan te passen op een manier die rekening houdt met de impact van trauma's op slachtoffers.

⁹ Kilpatrick, D. G., Resnick, H. S., Milanak, M. E., Miller, M. W., Keyes, K. M., & Friedman, M. J. (2013). National estimates of exposure to traumatic events and PTSD prevalence using DSM-IV and DSM-5 criteria. *Journal of Traumatic Stress, 26*(5), 537-547.

¹⁰ Lees meer over de specifieke belemmeringen waarmee migranten die het slachtoffer zijn van seksueel geweld te maken kunnen krijgen in Lamonaca, S., Vanhoutte, K., & De Schrijver, L. (2021). *Richtlijnen voor politieverhoren met Migranten, Verzoekers om Internationale Bescherming en Vluchtelingen (MiViV), slachtoffers van mensenhandel en LGBT+ slachtoffers van seksueel geweld*. Payoke & Ghent University: Belgium.

Aanbevelingen

1. De informatie moet worden verstrekt met **besef van het effect van trauma** op communicatie en begrip. Bij veel stress vermindert het vermogen van de hersenen om taal te verwerken.
 - 1.1. Geef het slachtoffer de tijd om te herstellen en emoties te verwerken in de onmiddellijke nasleep van de traumatische ervaring, aangezien het moeilijk kan zijn emoties te reguleren.
 - 1.2. Het kan moeilijk zijn voor slachtoffers om zich gedurende langere tijd te concentreren. Daarom moet complexe informatie in korte en duidelijke stukjes worden aangeboden, terwijl zij tussendoor kunnen pauzeren als zij dat willen. De moeilijkheid om grote hoeveelheden complexe informatie te verwerken, mag de arts of de wetshandhaver er niet van weerhouden alle vereiste informatie te verstrekken. Als slachtoffers informatie willen ontvangen, is het belangrijk hen alle nodige informatie te verstrekken op een eenvoudige, beknopte, nauwkeurige en transparante manier, zodat zij met kennis van zaken beslissingen kunnen nemen.
 - 1.3. Doordat het moeilijk is zich op informatie te concentreren, moeten zorgverleners en wetshandhaving zo nodig informatie herhalen.
 - 1.4. Hoge opwindingsniveaus op het ogenblik dat hulp wordt gezocht of het moment dat melding van een misdrijf wordt gedaan, kunnen voor slachtoffers een belemmering vormen om de boodschap van de verstrekte informatie te begrijpen. Ga bij het slachtoffer na of alle informatie begrepen wordt en of zij willen dat die herhaald wordt.
2. Informatie over beschikbare opties, diensten en procedures moet **gedetailleerd, duidelijk en in eenvoudige taal** worden verstrekt. De hulpverlener moet nagaan of het slachtoffer de informatie begrepen heeft door vervolgvragen te stellen en de informatie samen door te nemen. Dit geldt voor alle soorten informatie en is aangemerkt als een belangrijke stap om vertrouwen te winnen.
3. Communiceer duidelijk over het **doel en de reikwijdte van de diensten** bij het eerste contact, aangezien veel migranten die slachtoffer zijn niet op de hoogte zijn van de diensten die in de zorgcentra na seksueel geweld worden aangeboden.
4. Slachtoffers moeten **duidelijke en transparante informatie** krijgen over zowel het **juridische kader als de procedures die in de zorgcentra na seksueel geweld** worden gevolgd. Transparantie is essentieel voor slachtoffers om vertrouwen te krijgen in het feit dat zij echt op een veilige manier melding kunnen doen. Hulpverleners en wetshandhavers moeten een **stapsgewijze aanpak** hanteren wanneer zij complexe procedures uitleggen.
5. Zorgverleners en wetshandhaving moeten **nagaan** of de door hen verstrekte informatie inderdaad op de juiste manier is opgevat. Omgekeerd is het ook van cruciaal belang dat zorgverleners en wetshandhaving bij het slachtoffer nagaan of zij hebben begrepen wat het slachtoffer bedoelde.
6. Slachtoffers moeten informatie krijgen in **verschillende vormen**. Na mondelinge informatie over de strafprocedure te hebben verstrekt, wordt het door het slachtoffer nuttig geacht die informatie in de vorm van een flyer of brochure te ontvangen. In situaties met veel stress is visuele informatie misschien gemakkelijker te begrijpen. Zorgverleners en wetshandhaving moeten gevoelig zijn voor die behoefte.

7. **Verschillende belanghebbenden moeten op verschillende tijdstippen dezelfde informatie aan de slachtoffers verstrekken. Zoals slachtoffers uitleggen, staan angsten en emoties communicatie in de weg, terwijl een gevoel van veiligheid hen later helpt om de ontvangen boodschappen te begrijpen en te vertrouwen.**
8. **'Peer to peer' informatieverstrekking moet mogelijk zijn indien het slachtoffer dat wenst. Slachtoffers hechten soms waarde aan informatie die andere slachtoffers op grond van hun eigen ervaringen verstrekken.**
9. **Migranten die slachtoffer zijn zijn vaak niet vertrouwd met de rechtsstelsels in het land waar zij slachtoffer zijn geworden. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan het verstrekken van aanvullende informatie over de context om inzicht te krijgen in de rechten en diensten die in een specifiek land worden aangeboden. Het is belangrijk om geen jargon te gebruiken wanneer je met slachtoffers praat.**
10. **Migranten die slachtoffer zijn kunnen een andere taal spreken dan de nationale taal/talen van het land waar zij slachtoffer zijn geworden. Het is belangrijk om bij het slachtoffer na te gaan of vertaling nodig is, zelfs als ze de taal vloeiend spreken. Communiceren over traumatische gebeurtenissen kan gemakkelijker zijn wanneer zij hun eigen taal/moedertalen gebruiken.**
11. **Zorgverleners en wetshandhaving moeten de veiligheidsboodschappen op verschillende tijdstippen herhalen en verzekeren. Een getraumatiseerde gemoedstoestand en bijzondere belemmeringen in verband met de migratiestatus kunnen ertoe leiden dat slachtoffers informatie over hun veiligheid niet geloven. Herhaling en menselijke geruststelling is de sleutel.**

Voorbeelden

- **Het verstrekken van eenvoudige en toegankelijke informatie:** De seksuele hulpdiensten die wij aanbieden staan volledig los van de politie. We zullen ze niet laten weten dat u aanwezig was of enige medische informatie delen. Zij zullen geen toegang hebben tot uw gegevens. Het is volledig vertrouwelijk.
- **Informeren van het slachtoffer over communicatiemethoden en nagaan of het slachtoffer het begrepen heeft:** Toestemming houdt in dat u pas permissie voor iets geeft nadat u volledig bent geïnformeerd over wat ermee gemoeid is en wat er zal gebeuren. U en ik moeten er allebei zeker van zijn dat u het volledig begrijpt. Ik kan u vragen stellen om te controleren of u het begrijpt. Dit is geen test, er zijn geen goede of foute antwoorden, en het enige dat zal gebeuren als u het niet begrijpt, is dat ik het nog eens zal uitleggen – hopelijk op een duidelijkere manier.
- **Momenten aanbieden om informatie te herhalen en meer in detail uit te leggen:** We kunnen ook alle andere zaken waar u zich zorgen over maakt doornemen en al uw opties in meer detail uitleggen.
- **Checken met het slachtoffer om er zeker van te zijn dat de hulpverlener de boodschap van het slachtoffer begrijpt:** Dat is prima, dank u voor uw geduld. Ik ga nu enkele suggesties doen over andere soorten steun die u misschien zou willen. Maar eerst ga ik even samenvatten wat uw onmiddellijke basisbehoeften zijn, gewoon om te controleren of ik het goed begrepen heb. Is dat goed?
OK. Hier is een samenvatting van wat we tot nu toe hebben gedaan: We zijn er zeker van dat u geen medische verwondingen hebt die aandacht nodig hebben. We hebben een volledig seksueel gezondheidsonderzoek uitgevoerd en u medicatie gegeven voor uw symptomen. Wij hebben ook monsters en informatie verzameld, die nuttig kunnen zijn als bewijs, mocht u later besluiten melding te doen bij de politie.

5.2. Veiligheid en vertrouwen/Geruststelling

INHERE TOONT AAN

Migranten die slachtoffers zijn, zijn om verschillende redenen vaak erg bang om seksueel geweld te melden. In onze studie beschreven slachtoffers een intense en allesoverheersende angst om naar voren te stappen. Slachtoffers hebben veel barrières om melding te doen, met name angst voor deportatie, detentie, arrestatie vanwege de migratiestatus, en bedreigingen door daders en mensenhandelaars. Voorts gaven de slachtoffers blijk van een diepgeworteld wantrouwen jegens de autoriteiten, dat zowel te wijten was aan negatieve ervaringen in de landen van herkomst van de slachtoffers, als in het gastland. Uit de interviews en focusgroepen kwam duidelijk naar voren dat het overwinnen van deze angsten meer vereiste dan het ontvangen van "objectieve" informatie over een juridisch kader of veilige procedures. Veilig melden kan alleen door veiligheid, geruststelling en vertrouwen te bieden. Uit onze studie bleek dat gevoelens van verhoogde veiligheid, vertrouwen in het systeem en genezing langzaam werden opgebouwd door steun en bescherming uit de eerste hand te ervaren. Vertrouwen dat het veilig is om je uit te spreken en hulp te zoeken vergt tijd en een reeks kleine positieve ervaringen.

Aanbevelingen

1. **Creëer een fysieke omgeving die er veilig uitziet en aanvoelt voor slachtoffers. Zorgcentra na seksueel geweld moeten een fysieke omgeving creëren die veilig is voor de slachtoffers. Dit omvat**
 - 1.1. **Fysieke ruimtes die zich op een veilige locatie bevinden.**
 - 1.2. **Onderzoeksruidtes waar de deuren gesloten kunnen worden.**

- 1.3. **Kamers die goed geïsoleerd zijn, zodat slachtoffers weten dat wat ze zeggen niet kan worden afgeluisterd.**
2. **Politieagenten in een zorgcentrum na seksueel geweld (ZSG) mogen geen uniform dragen om te vermijden dat de vrees van slachtoffers voor bijvoorbeeld deportatie of machtsmisbruik toeneemt.**
3. **Zorgverleners moeten bijdragen tot de veiligheid van de omgeving door gevoelig te zijn voor de angsten van slachtoffers inzake veiligheid:**
 - 3.1. **Zorg ervoor dat het slachtoffer het dichtst bij de deur zit en dat de zorgverlener de weg naar de uitgang niet blokkeert, omdat dit traumatische stress reacties bij een slachtoffer kan opwekken.**
 - 3.2. **Zorgverleners en wetshandhavers moeten begrip tonen voor de angsten die slachtoffers kunnen hebben wanneer zij hulp zoeken of een misdrijf aangeven.**
4. **Slachtoffers moeten er zeker van kunnen zijn dat de verstrekte informatie nauwkeurig en betrouwbaar is. Dit impliceert dat zowel zorgverleners en wetshandhavers op de hoogte zijn van de procedures voor veilig melden. Dit houdt in dat zij ook in staat zijn om basis-, nauwkeurige en betrouwbare informatie over de volledige procedure te verstrekken.**
 - 4.1. **Zorgverleners en wetshandhavers moeten (basis) informatie over hun rol en een volledige veilige meldingsprocedure met elkaar delen.**
 - 4.2. **Alle professionals die met slachtoffers in contact komen, moeten schriftelijke informatie of een basisopleiding over veilig melden krijgen. Dit zou helpen om de berichtgeving van alle professionals op elkaar af te stemmen en zo het vertrouwen van slachtoffers en andere belanghebbenden te vergroten.**

5. **Slachtoffers moeten ervan verzekerd worden dat melding doen of het zoeken van hulp veilig is. Dit vereist dat zorgverleners en wetshandhaving verder gaan dan het louter vermelden van de geldende wetgeving en procedures inzake veilig melden en dat zij deze waarborgen herhaaldelijk en duidelijk kenbaar maken. Het slachtoffer moet de bevestiging krijgen dat er geen contact met de immigratiedienst zal worden opgenomen, dat de informatie die verstrekt wordt vertrouwelijk zal worden behandeld, dat er beschermingsmaatregelen zijn die hen veiligheid zullen bieden, enz. Het is niet voldoende deze informatie eenmaal te vertellen; slachtoffers moeten van alle elementen met betrekking tot veiligheid, vertrouwelijkheid, toestemming en bescherming verzekerd worden. confidentiality, consent and protection.**

Voorbeeld: Een slachtoffer op transparante wijze geruststellen over de veiligheid van de procedures in de zorgcentra na seksueel geweld (ZSG)

- **Slachtoffer:** Ik ben bezorgd over wat er met me kan gebeuren als ik binnenkom.
- **Medewerker (ZSG):** Bezorgd op welke manier?
- **Slachtoffer:** Wie u het gaat vertellen en wat er met mij kan gebeuren. Ik heb geen papieren om in dit land te zijn, daarom wil ik niet naar de politie gaan.
- **Medewerker (ZSG):** OK, ik begrijp het. De hulp na seksueel geweld die wij aanbieden staat volledig los van de politie. We zullen ze niet laten weten dat u aanwezig was of enige medische informatie delen. Zij zullen geen toegang hebben tot uw gegevens. Het is volledig vertrouwelijk. U kunt anoniem blijven als u dat verkiest, hoewel we een naam, geboortedatum en een vorm van contactinformatie nodig hebben om u uw resultaten te kunnen bezorgen. Dit hoeft niet uw echte naam of geboortedatum te zijn, maar gewoon iets

zodat we kunnen controleren of we met de juiste persoon spreken.

- **Slachtoffer:** OK. En de politie en immigratie zullen er niet achter komen?
- **Medewerker (ZSG):** Nee. Wij mogen uw informatie niet met hen delen, tenzij u dat wilt. Seksuele gezondheidsdiensten mogen geen informatie delen met de politie, behalve in zeer specifieke omstandigheden. We kunnen hier verder over praten als u wilt, maar eerst wil ik u laten weten, dat er in het geval van seksueel geweld, wetten zijn die u beschermen en ervoor zorgen dat uw informatie niet wordt gedeeld met de immigratiedienst, zelfs als u besluit melding te doen bij de politie.

5.3. Controle en keuze

INHERE TOONT AAN

Alle deelnemers aan onze studie benadrukten dat het belangrijk is slachtoffers zelf te laten bepalen wanneer zij melding willen doen van een misdrijf of wanneer zij de hulp van diensten inroepen. Tijdens een daad van seksueel geweld voelen slachtoffers zich vaak beroofd van hun gevoel van controle en zelfbeschikking. Slachtoffers van mensenhandel zullen vaak lange periodes van intimidatie en controle hebben doorgemaakt. Om een gevoel van veiligheid te krijgen, moet een ruimte worden gecreëerd waarin slachtoffers controle krijgen en keuzes worden geboden tijdens het hele proces van dienstverlening of veilig melden. De belanghebbenden benadrukten dat het belangrijk is slachtoffers de keuze te geven om te beslissen over zowel grotere als kleinere vragen.

Aanbevelingen

1. De **behoefte en wensen** van het slachtoffer moeten het uitgangspunt zijn bij de informatieverstrekking en de steunverlening.
2. **Alvorens informatie te verstrekken, vragen te stellen of een onderzoek te verrichten, is het van essentieel belang dat het slachtoffer wordt gevraagd of zij daarmee instemmen.**
3. De keuze van het slachtoffer om deel te nemen aan eender welke activiteit, onderzoek of ondervraging moet te allen tijde worden **gerespecteerd**.
4. **Toestemmingsprocedures met betrekking tot gegevensbeheer overeenkomstig de AVG die de controle in handen van de slachtoffers moeten houden.**
5. **Hulpverleners en wetshandhaving moeten slachtoffers niet opjagen om hun verhaal te vertellen en slachtoffers moeten zelf kunnen bepalen wat zij al dan niet delen.**

Voorbeelden

Keuze geven in hoe te handelen bij het geven van informatie:

- Heeft u specifieke vragen, of wilt u liever dat ik eerst een paar dingen doorneem die mensen vaak zorgen baren?
- _____
- U hoeft me niets te vertellen wat u liever niet wilt. Zou het helpen als ik u wat vragen stel en u kunt kiezen of en hoe u wilt antwoorden?

5.4. Flexibiliteit en geduld

INHERE TOONT AAN

Je veilig voelen om steun te zoeken of een misdaad aan te geven, kan alleen in een flexibele omgeving. Alle deelnemers wezen erop dat het moeilijk is vertrouwen en veiligheid op te bouwen voor migranten die slachtoffer zijn, en dat dit een geduldige en flexibele aanpak vereist. Een slachtoffergerichte aanpak houdt – volgens onze studie – flexibiliteit in ten aanzien van de individuele en unieke behoeften van elk slachtoffer. Dit geldt des te meer voor migranten die slachtoffer zijn, voor wie bepaalde basisbehoeften (bijv. voedsel, huisvesting, kleding, bescherming) niet worden vervuld en die slachtoffers ervan kunnen weerhouden zich te melden. Hoewel de juiste procedures om deze individuele behoeften te beoordelen van fundamenteel belang zijn, wordt van elke beroepsbeoefenaar een flexibele en creatieve aanpak vereist. Een flexibele en vaak creatieve reactie op de specifieke behoeften van slachtoffers maakt integraal deel uit van de garantie dat slachtoffers veilig zorg kunnen zoeken en melding kunnen doen. Sommige hulpverleners onderstreepten ook het belang van het aanbieden van water, het voeren van een informeel gesprek voor het opbouwen van vertrouwen en een veilige relatie.

Aanbevelingen

1. Hulpverleners en wetshandhavers moeten extra aandacht besteden aan de **individuele en unieke behoeften** van elk slachtoffer. Alle hulpverleners en wetshandhavers moeten de in dit verslag voorgestelde procedures voor individuele beoordeling volgen.
2. **Erken de zorgen** die slachtoffers kunnen hebben. **Samenwerking met partnerdiensten** om tegemoet te komen aan de unieke behoeften van elk slachtoffer moet een intrinsiek onderdeel zijn van de respons van de zorgcentra na seksueel geweld. Passende wetgeving en procedures moeten ervoor zorgen dat professionals kunnen inspelen op de individuele behoeften van migranten die slachtoffer zijn.
3. Hulpverleners moeten flexibel zijn met betrekking tot de procedures wanneer slachtoffers hulp zoeken in de zorgcentra na seksueel geweld. Dit impliceert een slachtoffergerichte aanpak die diversiteit in timing en afstemming van procedures in het zorgcentrum na seksueel geweld mogelijk maakt.
4. Wetshandhavers moeten migranten die slachtoffer zijn **flexibel benaderen**. De belemmeringen om melding te doen zijn talrijk en daarom is tijd en flexibiliteit nodig om slachtoffers te informeren, verzekeren en ervan te overtuigen dat zij veilig melding kunnen doen. Het is gebleken dat een **benaderbare aanwezigheid bij organisaties** waarmee migranten die slachtoffer zijn vertrouwd zijn, de drempel verlaagt om die vertrouwensrelatie op te bouwen. Met wat tijd en flexibiliteit kan er vertrouwen ontstaan waardoor een slachtoffer naar voren stapt om informatie met de politie te delen en zelfs melding te doen.
5. Indien mogelijk en door de slachtoffers verwelkomd, zijn meer **informele en interpersoonlijke interacties** waardevol gebleken om een vertrouwensrelatie met hulpverleners tot stand te brengen. Het betekent dat professionals een warme

omgeving creëren door eenvoudige alledaagse gesprekken. Dit betekent echter geenszins dat hulpverleners moeten afzien van hun professionele relatie met slachtoffers, maar veeleer dat zij hun interpersoonlijke vaardigheden gebruiken om ervoor te zorgen dat slachtoffers van seksueel geweld zich behandeld voelen als individuele mensen en niet louter als slachtoffers.

6. Sommige slachtoffers volgen de zorg misschien niet op of bereiken de zorgcentra na seksueel geweld/politiebureaus niet om praktische of financiële redenen. Het is belangrijk **deze belemmeringen te evalueren en een flexibele aanpak te hanteren om ze uit de weg te ruimen**.
7. Ondanks eventuele medische redenen om dat niet te doen, kan het nuttig zijn dat de medewerkers van het zorgcentrum na seksueel geweld hun iets te **drinken aanbieden** (bijv. water, thee of koffie) wanneer zij hen ontvangen.

Voorbeelden

- **Keuzes aanbieden:** Nou, er zullen verschillende opties voor u beschikbaar zijn, afhankelijk van de situatie en uw voorkeuren. Ik kan u hier wat over vertellen als u wilt?
- —
- Dat is prima, u hoeft me niets te vertellen wat u liever niet wilt. Zou het helpen als ik u wat vragen stel en u kunt kiezen of en hoe u wilt antwoorden?
- **Tijd nemen om in te spelen op de individuele behoeften:** Ik kan nu een afspraak voor u maken. Voordat ik dat doe, mag ik vragen of er nog andere vormen van steun of informatie zijn die u zou willen – bijvoorbeeld, wilt u meer horen over counseling of meer informatie over de wet?

5.5. Empathie en waardigheid

INHERE TOONT AAN

Zowel in de raadpleging van belanghebbenden als in interviews met alle deelnemers werd herhaaldelijk gewezen op het belang van een menselijke en empathische benadering van migranten die slachtoffer zijn. Hoewel dit bij alle deelnemers hoog in het vaandel stond, hebben slachtoffers verder genuanceerd wat een dergelijke aanpak inhoudt. Het tonen van empathie, zorg, een niet-oordelende houding, non-discriminatie waren allemaal belangrijke punten in de manier waarop slachtoffers benaderd wilden worden. Zij benadrukten ook dat het belangrijk is geloof te tonen in de ervaringen van slachtoffers en slachtoffers met waardigheid te behandelen.

Voorbeelden

- Ik begrijp het. Het klinkt erg verontrustend en het spijt me dat u dit doormaakt.
- —
- Ik geloof u.

Aanbevelingen

1. **Vertrouwen opbouwen staat centraal: luister naar slachtoffers, neem de tijd om de relatie op te bouwen en ondersteun tijdens het proces.**
2. **Hulpverleners moeten slachtoffers geloven en de onrechtvaardigheid van het geweld erkennen.**
3. **Slachtoffers moeten op een niet-discriminerende manier worden behandeld, zonder te oordelen.**
4. **Hulpverleners en wetshandhavers moeten een warme en menselijke benadering hebben. Voor sommige slachtoffers is het belangrijk om hoop te krijgen.**
5. **Hulpverleners en wetshandhaving moeten zorg, begrip en empathie tonen voor het slachtoffer.**
6. **Slachtoffers moeten op een nuchtere manier behandeld worden.**

Veilige procedures in zorgcentra na seksueel geweld

6.1. Bewustmaking	27
6.2. Informatie over de procedures in een zorgcentrum na seksueel geweld en de rechten van het slachtoffer	27
6.3. Gegevensbeheer	31
6.4. Bescherming van slachtoffers en voorzien in individuele behoeften	33
6.5. Informatie over melding bij de politie en strafvervolgning	36

6. Veilige procedures in zorgcentra na seksueel geweld

INHERE TOONT AAN

Zorgcentra na seksueel geweld (ZSG)/ Sexual Assault Care Centers (SACC's)¹¹ combineren acute forensische, medische en psychologische zorgbehoeften, ondersteund door een multidisciplinair team van gezondheidsdeskundigen voor slachtoffers van seksueel geweld. Hoewel het al een vrij toegankelijke dienst is voor alle slachtoffers, bereiken migranten die slachtoffer zijn de ZSGs vaak niet. Migranten die slachtoffer zijn gaven uiting aan hun vrees voor de immigratiedienst, aan hun onwetendheid over het bestaan van de ZSGs, over hun rechten en mogelijkheden om er toegang toe te krijgen, en aan hun onzekerheid over wat er in de ZSGs gebeurt en hoe zij er veilig kunnen blijven. Deze onzekerheden en onduidelijke procedures kunnen ertoe leiden dat migranten die slachtoffer zijn geen toegang krijgen tot de zorg die zij nodig hebben, en geen melding doen van een misdrijf.

Een ander cruciaal element van het kader voor veilig melden is dan ook veilige procedures in de ZSGs. Dit betekent dat, als er een wettelijk kader bestaat voor veilig melden, de ZSGs hun formele beleid en procedures zodanig ontwikkelen, dat migranten die slachtoffer zijn, veilig toegang kunnen krijgen tot hulpverlening zonder bang te hoeven zijn voor handhaving van de immigratiedienst. Hoewel dit reeds een vaak toegepast beginsel is, ontbreekt het de SACC's misschien aan de juridische garantie die migranten die slachtoffer zijn kan verzekeren van een veilige toegang. Migranten die slachtoffer zijn als een specifiek kwetsbare groep worden in bepaalde

omstandigheden vaak niet expliciet vermeld in het beleid en de praktijken van het ZSG, ook al gelden veilige procedures in het algemeen voor alle slachtoffers.

Daarom omvatten de procedures voor veilig melden in de ZSGs processen tussen slachtoffers en professionals, onder ZSG-medewerkers en tussen ZSG en andere instanties en autoriteiten die het beginsel van veilig melden implementeren en waarborgen. Dit geldt voor alle stadia van de weg van een migrant slachtoffer in een ZSG. Wij hebben hier vijf sleutelmomenten in een ZSG geïdentificeerd die van cruciaal belang zijn om de veiligheid te garanderen: bewustmaking over ZSG-diensten; informatie verstrekken over veilig melden, diensten en rechten; gegevensbeheer; de behoeften van slachtoffers beoordelen; en informeel overleg met de politie via de ondersteuning van ZSG-diensten. Gedurende deze procedures implementeren de ZSGs het juridische kader voor veilig melden en omarmen en demonstreren de hulpverleners slachtoffergericht en trauma-geïnformeerd gedrag en houding. Vertalingen (schriftelijk en gesproken) worden indien nodig verstrekt.

Bovendien moeten zorgcentra na seksueel geweld een omgeving creëren waarin slachtoffers zich veilig voelen om naar voren te komen en hulp te zoeken, ook als zij geen melding willen doen van seksueel geweld. Kortom, migranten die slachtoffer zijn ontvangen zorg van hoge kwaliteit, ongeacht hun verblijfsstatus en ongeacht of zij van plan zijn zich gedurende hun hele traject in een ZSG te melden.

¹¹ Wij gebruiken de term 'zorgcentra na seksueel geweld' (sexual assault care centers) als een overkoepelende term. De drie landen gebruiken verschillende termen om dezelfde zorgdienst te beschrijven: het zijn Sexual Assault Treatment Units (SATU's) in Ierland, Sexual Assault Referral Centres (SARC's) in het Verenigd Koninkrijk, en Sexual Assault Care Centres (SACC's) in België. Momenteel hebben deze centra ook verschillende praktijken, organisatorische kenmerken, mogelijkheden en middelen in de drie landen.

6.1. Bewustmaking

INHERE TOONT AAN

MiViV-slachtoffers bereiken ZSGs vaak niet. Een bepalende factor is het gebrek aan bekendheid met het bestaan van aangeboden diensten, niet alleen bij migranten die slachtoffer zijn, maar ook bij diensten die met hen werken. Slachtoffers en ZSG-medewerkers in INHERE bevestigden het belang van campagnes en communicatiemiddelen om migranten die slachtoffer zijn en professionals die met hen werken, bewust te maken van de diensten en de veiligheid van zorgcentra na seksueel geweld. Zij merkten ook op dat meertalige communicatie en nauwere rechtstreekse banden met gemeenschappen nodig zijn opdat migranten die slachtoffer zijn op de hoogte zouden zijn van het bestaan van een ZSG en zich veilig zouden voelen om er binnen te gaan.

Aanbevelingen

1. **Publieke boodschappen en bewustmakingscampagnes moeten de volgende expliciete informatie bevatten met betrekking tot migranten die slachtoffer zijn:**
 - 1.1. **Migranten die slachtoffer zijn hebben het recht op veilige en vrije toegang tot de diensten van het ZSG.**
 - 1.2. **De belangrijkste zorg van de ZSGs is de gezondheid en het welzijn van de slachtoffers: migranten die slachtoffer zijn zullen worden behandeld en verzorgd, ongeacht hun verblijfsstatus en ongeacht of zij melding bij de politie willen doen.**
 - 1.3. **Migranten die slachtoffer zijn kunnen worden begeleid wanneer zij naar het ZSG komen.**
 - 1.4. **Er is een wet voor veilig melden waar ZSGs zich aan houden**

2. **ZSGs moeten in hun eigen communicatiemateriaal en -kanalen (bijv. website, flyers, brochures) accurate meertalige informatie verstrekken over hun diensten, waarbij migranten die slachtoffer zijn expliciet worden genoemd**
3. **De ZSGs dienen samen te werken met andere beroepsbeoefenaren die met migranten en lokale gemeenschappen werken, om het bewustzijn te vergroten, bijvoorbeeld:**
 - 3.1. **Het plaatsen van flyers, brochures, posters in asielzoekerscentra, artsenpraktijken, luchthavens en andere openbare plaatsen.**
 - 3.2. **Het organiseren van of deelnemen aan bewustmakingsevenementen met plaatselijke migrantengemeenschappen en voormalige slachtoffers.**
 - 3.3. **Aanwezigheid in de media (bijv. sociale media posts).**

6.2. Informatie over de procedures in een zorgcentrum na seksueel geweld en de rechten van het slachtoffer

INHERE TOONT AAN

Migranten die slachtoffer zijn zijn vaak bang wanneer zij contact opnemen met een ZSG en er binnengaan, uit angst voor de immigratiedienst en omdat zij zich onzeker voelen over wat er in een ZSG zal gebeuren. Slachtoffers maakten zich zorgen over de diensten waartoe zij toegang hadden, over de vraag of hun migratiestatus aan de politie zou worden gemeld en over de vraag hoe zij in een ZSG veilig konden blijven voor daders en andere gevaren. Deze angsten werden nog versterkt door onzekerheden over processen, kansen en rechten in een ZSG. Slachtoffers en hulpverleners gaven aan dat slachtoffers zich veilig voelen wanneer zij duidelijke, betrouwbare en begrijpelijke informatie

krijgen over de diensten en procedures in een ZSG, wanneer hen verschillende opties worden aangeboden op een manier die aansluit bij de behoeften en omstandigheden van het slachtoffer, en wanneer slachtoffers kunnen kiezen hoe zij verder willen gaan. Verder is geruststelling over veiligheid, vertrouwelijkheid, privacy en rechten van essentieel belang.

Aanbevelingen

1. ZSGs moeten meerdere toegangspunten hebben voor slachtoffers waar zij vrij en anoniem vragen kunnen stellen over ZSG-diensten, bijv. telefonisch of via chat.
2. De ZSG-medewerkers moeten duidelijk uitleggen op welke diensten migranten die slachtoffer zijn recht hebben, in duidelijke en begrijpelijke taal. Zo nodig moet het ZSG multimodale en meertalige hulpmiddelen inzetten om te laten zien welke stappen slachtoffers in een ZSG kunnen nemen.
3. De ZSGs moeten informatie verstrekken over het juridische kader voor veilig melden en ervoor zorgen dat elke procedure in een ZSG het beginsel van veilig melden toepast. Er mag niet naar de migratiestatus worden gevraagd en als die bekend wordt, mag die alleen met toestemming van het slachtoffer met andere diensten en instanties worden gedeeld.
4. De ZSG-medewerkers moeten migranten die slachtoffer zijn uitleggen en verzekeren dat elke procedure vertrouwelijk is, en dat slachtoffers anoniem kunnen blijven, als zij dat willen. Indien van toepassing moeten de ZSGs ook informatie verstrekken over de valkuilen van anonimiteit, bijvoorbeeld bij de bewijsvoering in een later stadium, indien slachtoffers ervoor kiezen melding te doen en het onderzoeksproces in gaan.
5. De ZSG-medewerkers moeten geduldig zijn met slachtoffers, tijd geven om beslissingen te nemen en nagaan of slachtoffers zich op hun gemak voelen bij de ondernomen stappen.
6. De ZSG-medewerkers leggen uit welke verwijzingen mogelijk zijn en hoe veiligheid wordt geboden bij de samenwerking met andere zorgverleners en ondersteunende instanties. ZSGs moeten warme doorverwijzingen maken.
7. ZSGs moeten op een trauma-sensitieve manier informatie verstrekken over de rechten van slachtoffers. Sommige informatie moet worden herhaald of op verschillende tijdstippen en in verschillende vormen worden verstrekt. Dit kan betekenen dat informatie over de rechten van slachtoffers pas in detail wordt besproken tijdens een vervolfbezoek. Het is van cruciaal belang dat slachtoffers verzekerd worden van hun rechten.
8. De ZSGs moeten informatie verstrekken aan verschillende dienstverleners (NGO's, huisarts, psycholoog, sociale diensten, enz.), door middel van publieke bewustmakingscampagnes en educatieve activiteiten. ZSGs zouden ook warme doorverwijzingen moeten maken naar ondersteunende organisaties waar slachtoffers meer informatie en steun kunnen krijgen om hun rechten uit te oefenen.
9. ZSGs moeten informatie over de rechten van slachtoffers in verschillende talen verstrekken, zodat slachtoffers de informatie kunnen raadplegen in een taal die zij begrijpen.

Voorbeeld: Een migrant die voor het eerst contact opneemt met een ZSG

disclaimer: dit is een hypothetisch scenario

- **Medewerker (ZSG):** Beantwoordt een rinkelende telefoon. Er is een stilte. De medewerker zegt haar naam en dat ze er is om te helpen en adviseert de beller dat ze hun tijd kunnen nemen en kunnen praten wanneer ze er klaar voor zijn.
- **Slachtoffer:** Ik heb een folder gekregen van een dame die voorstelde dat ik zou moeten bellen... Ik weet niet echt wat ik moet zeggen.
- **Medewerker (ZSG):** Dat is prima, u hoeft me niets te vertellen als u dat niet wilt. (Pauze). Zou het helpen als ik u een paar vragen stel en u kunt kiezen of en hoe u wilt antwoorden?
- **Slachtoffer:** OK.
- **Medewerker (ZSG):** Ten eerste, kan ik controleren of u dit gesprek in het Engels wilt voeren of heeft u liever een tolk?
- **Slachtoffer:** Engels is prima.
- **Medewerker (ZSG):** OK, dat is prima, laat het me weten als er iets niet duidelijk is. Mag ik vragen of u mij uw naam wilt geven, of een naam die ik nu kan gebruiken? U hoeft het niet te doen als u het niet wilt.
- **Slachtoffer:** Dat doe ik liever niet.
- **Medewerker (ZSG):** OK, dat is goed. Mag ik vragen, is er iets gebeurd waar u advies over wilt?
 - **Slachtoffer:** Ja.
- **Medewerker (ZSG):** Wanneer is dit gebeurd?
- **Slachtoffer:** Het is al een tijdje aan de gang.
- **Medewerker (ZSG):** OK, dus het gebeurt nog steeds?
- **Slachtoffer:** Ja. Het begon ongeveer 3 jaar geleden en het gaat nog steeds door.
- **Medewerker (ZSG):** OK, en voelt u zich veilig op dit moment of bent u bezorgd dat u in gevaar bent?
- **Slachtoffer:** Ik voel me nu veilig, er is niemand bij me, ik weet alleen niet wat ik moet doen.

- **Medewerker (ZSG):** Wel, afhankelijk van de situatie en uw voorkeuren, staan u verschillende opties ter beschikking. Ik kan u hier wat over vertellen als u wilt?
- **Slachtoffer:** Ja, graag.
- **Medewerker (ZSG):** OK, er zijn drie hoofdgebieden van hulp die beschikbaar zijn. Het eerste gebied betreft de onmiddellijke gezondheids-, medische- en veiligheidsbehoeften die u zou kunnen hebben. Dit kan betekenen dat u assistentie krijgt voor lichamelijk letsel als u dat hebt, dat u controleert of u een veilige plaats hebt om te verblijven, en afhankelijk van de situatie advies over het voorkomen van zwangerschap of het testen op seksueel overdraagbare aandoeningen. Het tweede gebied voor hulp kan betrekking hebben op uw emotionele en psychologische behoeften, bijvoorbeeld hulp bij het vinden van iemand om mee te praten of counseling. Het derde gebied waarbij hulp kan worden geboden, is het melden bij de politie als u dat wilt en nog niet hebt gedaan, of het bespreken van wat dit zou kunnen inhouden en of de mogelijkheid van een onderzoek om bewijsmateriaal te verzamelen, voor u beschikbaar is. In welke van deze bent u geïnteresseerd?
- **Slachtoffer:** Ik wil geen melding doen bij de politie.
- **Medewerker (ZSG):** OK, dat is goed. U hoeft het niet te doen.
- **Slachtoffer:** Gaat u ze vertellen dat ik bel?
- **Medewerker (ZSG):** Nee. Alles wat u me vertelt is vertrouwelijk. Zelfs als u mij uw naam had gegeven, mag ik uw informatie niet delen zonder uw toestemming, behalve in zeer specifieke omstandigheden, bijvoorbeeld als ik dacht dat u in onmiddellijk gevaar was en hulp nodig had. En zelfs dan, zou ik dit eerst met u willen bespreken. (Pauze) Mag ik vragen of u geïnteresseerd bent in een gezondheidscontrole op seksueel overdraagbare aandoeningen? Is dit iets waar u zich zorgen over maakt?
- **Slachtoffer:** Ja. Ik ben bang dat ik een infectie heb, want ik heb pijn, maar ik maak me zorgen over wat er met me kan gebeuren als ik binnenkom.

- **Medewerker (ZSG):** Bezorgd op welke manier?
- **Slachtoffer:** Wie u het gaat vertellen en wat er met mij kan gebeuren. Ik heb geen papieren om in dit land te zijn, daarom wil ik niet naar de politie gaan.
- **Medewerker (ZSG):** OK, ik begrijp het. De hulp na seksueel geweld die wij aanbieden staat volledig los van de politie. We zullen ze niet laten weten dat u aanwezig was of enige medische informatie delen. Zij zullen geen toegang hebben tot uw gegevens. Het is volledig vertrouwelijk. U kunt anoniem blijven als u dat verkiest, hoewel we een naam, geboortedatum en een vorm van contactinformatie nodig hebben om u uw resultaten te kunnen bezorgen. Dit hoeft niet uw echte naam of geboortedatum te zijn, maar gewoon iets zodat we kunnen controleren of we met de juiste persoon spreken.
- **Slachtoffer:** OK. En de politie en de immigratiedienst zullen er niet achter komen?
- **Medewerker (ZSG):** Nee. Wij mogen uw informatie niet met hen delen, tenzij u dat wilt. Seksuele gezondheidsdiensten mogen geen informatie delen met de politie, behalve in zeer specifieke omstandigheden. We kunnen hier verder over praten als u wilt, maar eerst wil ik dat u weet dat er, zelfs als u besluit melding te doen bij de politie, in het geval van seksueel geweld, wetten zijn om u te beschermen en ervoor te zorgen dat uw informatie niet wordt gedeeld met de immigratiedienst. Deze wetten houden in dat u recht hebt op passende zorg en steun na seksueel geweld en dat u, als u dat wilt, melding kunt doen bij de politie en beschermd bent tegen uitzetting of detentie. Een van de dingen waar u recht op heeft is gerechtigheid en veiligheid. Dit staat bekend als "veilig melden" U hebt recht op politie-ondersteuning als u dat wilt, ongeacht u migratiestatus. Als u hulp nodig heeft met een van deze zaken kunnen we dit verder bespreken.
- **Slachtoffer:** Nee, ik wil alleen de testen op infecties. Hoe kan ik dit regelen?

- **Medewerker (ZSG):** Dat is prima, ik kan nu een afspraak voor u maken. Voordat ik dat doe, mag ik vragen of er nog andere vormen van steun of informatie zijn die u zou willen – bijvoorbeeld, wilt u meer horen over counseling of meer informatie over de wet?
- **Slachtoffer:** Ik heb al een dame bij de andere dienst waar ik mee praat, dus ik heb geen consulent nodig. Ze zei dat u misschien bewijs kon verzamelen.
- **Medewerker (ZSG):** Ja, dat klopt. Het hangt van een paar dingen af, zoals wanneer het laatste incident plaatsvond, dus ik heb wat meer informatie nodig om te beslissen of we dit kunnen doen, maar we kunnen het bespreken als u dat wilt
- **Slachtoffer:** Ja, graag.
- **Medewerker (ZSG):** Oké, op dit moment wordt het bewijs dat we verzamelen gebruikt om politieonderzoeken te ondersteunen. Dit betekent niet dat u melding bij de politie moet doen, maar wel dat als u later besluit dat te doen, wij het bewijsmateriaal voor u hebben verzameld en opgeslagen, zodat het niet verloren gaat. Als u besluit geen melding te doen, wordt het vernietigd. Dus dit geeft u de tijd om er over na te denken. Zou u dit willen doen?
- **Slachtoffer:** Ik ben niet zeker. En ik wil nu niet meer informatie delen. Ik zal het er eerst met mijn sociaal werker over hebben.
- **Medewerker (ZSG):** OK, als u wilt, kunnen we beginnen met een afspraak te maken om morgen langs te komen voor een seksuele gezondheidsscreening en om te bespreken of we bewijs kunnen verzamelen, afhankelijk van het tijdsbestek en uw voorkeuren. We kunnen ook alle andere zaken waar u zich zorgen over maakt doornemen en al uw opties in meer detail uitleggen. We doen niets zonder uw toestemming, behalve in de zeer uitzonderlijke omstandigheden die ik noemde. Als u wilt, kunt u uw sociaal werker meenemen.
- **Slachtoffer:** Kan ze met me mee? Ok, ja, dat zou goed zijn.
- **Medewerker (ZSG):** Ja. OK, ik zal een afspraak voor u maken.

6.3. Gegevensbeheer

INHERE TOONT AAN

Slachtoffers toonden zich bezorgd over de manier waarop hun persoonlijke, gezondheids- en migratiegegevens in een ZSG zouden worden beheerd. Slachtoffers waren vooral bezorgd over de bescherming van hun gegevens en over het feit dat zij anoniem en vertrouwelijk moesten blijven uit vrees voor daders en de immigratiedienst. De mogelijkheid anoniem te blijven voor degenen die dat wensen, alsook de verzekering van vertrouwelijkheid en veilige gegevensbescherming, waren volgens de slachtoffers van vitaal belang. Toestemmingsprocedures om de gegevens van een slachtoffer met andere instanties te delen, werden ook zeer belangrijk gevonden. De ZSG-medewerkers zagen enige beperkingen in onvoorwaardelijke vertrouwelijkheid en het vragen van toestemming, bijvoorbeeld als er problemen zouden verrijzen in verband met de bescherming van de veiligheid of het kind. Sommige slachtoffers en wetshandhaving vonden dat volledige anonimiteit op lange termijn de mogelijkheden van slachtoffers beperkte om effectief zorg of een verblijfsstatus te verkrijgen en bewijsmateriaal in de strafprocedure vast te stellen. Al met al vonden zowel slachtoffers als ZSG-medewerkers het het belangrijkste dat slachtoffers de controle behouden over wat er met hun gegevens moet gebeuren: sommigen zullen zich zeker voelen bij het geven en delen van hun gegevens, terwijl anderen er misschien van afzien. Daarom is het van vitaal belang slachtoffers te informeren en gerust te stellen over de gegevensbescherming, zodat zij met kennis van zaken kunnen beslissen wat zij wel en wat zij niet willen delen.

Aanbevelingen

1. ZSGs moeten volledige anonimiteit verlenen aan slachtoffers die anoniem wensen te blijven wanneer zij medische en psychologische zorg zoeken, en ZSGs mogen niet om identiteitsbewijzen of visa vragen.
2. Het personeel van de ZSGs moet uitleggen dat, indien identificatiegegevens worden afgenomen, dit alleen gebeurt om zorg te verlenen en, indien het slachtoffer dit wenst, om bewijsmateriaal te verzamelen in het onderzoek van het misdrijf.
3. De ZSGs moeten zich houden aan het beginsel van minimalisering en relevantie van de gegevens. Dit betekent dat informatie die van direct belang is voor het verlenen van zorg in geval van seksueel geweld, moet worden geregistreerd, evenals bewijsmateriaal over dezelfde aangelegenheid. Migratiestatus of andere met migratie verband houdende strafbare feiten zouden hier irrelevant zijn.
4. Verstrek duidelijke en betrouwbare informatie over het recht en de risico's van het melden. Zorgverleners moeten – met een aangepast juridische kader – kunnen garanderen dat de verblijfsstatus van MiViV-slachtoffers niet aan de immigratiewetgeving zal worden onderworpen.
5. Toestemmingsprocedures moeten transparant zijn en in een eenvoudige en toegankelijke taal worden meegedeeld. Als informatie wordt gedeeld met onderzoekers, politie, overheidsinstellingen of andere partijen, moet dat duidelijk worden gemaakt aan de slachtoffers. Informatie mag alleen met toestemming van het slachtoffer worden gedeeld.
6. De procedures voor het delen van forensisch-medische onderzoeksverslagen moeten transparant zijn en er moeten zo weinig mogelijk partijen bij betrokken zijn.

7. **Medische of andere informatie die niet relevant is voor het verslag van het forensisch medisch onderzoek, mag niet worden gedeeld, zeker niet als ze deel gaat uitmaken van het procesdossier waartoe ook de verdediging of andere autoriteiten toegang hebben.**
8. **Gegevens van het migrant-slachtoffer mogen alleen zonder toestemming worden gedeeld in geval van bezorgdheid over de veiligheid.**

Voorbeeld: Een forensisch onderzoeker bespreekt gegevensbeheer met een migrant-slachtoffer

disclaimer: dit is een hypothetisch scenario

- **(NB: Met de cliënt is reeds uitvoerig besproken wanneer informatie moet worden gedeeld met de politie of andere autoriteiten, bijvoorbeeld wanneer iemand onmiddellijk gevaar loopt ernstige schade op te lopen. Er is vastgesteld dat er momenteel geen reden is om informatie aan andere diensten bekend te maken)**
- **Arts:** Hallo, ik ben de arts die u vandaag zult zien. Ik begrijp dat u een forensisch medisch onderzoek wilt, en daarmee bedoel ik een onderzoek om informatie te verzamelen die als bewijs kan dienen in een politieonderzoek, voor het geval u later besluit melding te doen bij de politie. Is dat correct?
- **Slachtoffer:** Ja.
- **Arts:** OK. Dat kunnen we doen. Ik weet dat u al met mijn collega's over dit proces hebt gesproken, maar ik moet nog een paar dingen doornemen om er zeker van te zijn dat alles duidelijk is en om na te gaan of u nog vragen hebt. Is er iets wat u me op dit moment wilt vragen?
- **Slachtoffer:** Ik wil zeker weten of u dit echt niet met de politie gaat delen? Ik wil echt niet dat ze het op dit moment weten.
- **Arts:** Dat is OK. Uw informatie is vertrouwelijk. Tenzij de nieuwe informatie die u deelt, voldoet aan de criteria die

we al hebben besproken, zullen we uw informatie niet met de politie delen zonder uw permissie, ook wel bekend als uw toestemming. Toestemming houdt in dat u pas permissie voor iets geeft nadat u volledig bent geïnformeerd over wat ermee gemoeid is en wat er zal gebeuren. U en ik moeten er allebei zeker van zijn dat u het volledig begrijpt. Ik kan u vragen stellen om te controleren of u het begrijpt. Dit is geen test, er zijn geen goede of foute antwoorden, en het enige dat zal gebeuren als u het niet begrijpt, is dat ik het nog eens zal uitleggen – hopelijk op een duidelijkere manier. Wij hebben bijvoorbeeld uw toestemming nodig om dit onderzoek te doen. Dit betekent dat ik het proces aan u moet uitleggen en controleren of u het begrijpt. Zodra u en ik overtuigd zijn dat u het begrijpt, kunt u kiezen of u door wilt gaan of niet. Klinkt dat goed?

- **Slachtoffer:** Ja. Maar wat als ik van gedachten verander?
- **Arts:** Dat u toestemming geeft voor het onderzoek, betekent niet dat u niet van gedachten kunt veranderen of op elk moment kunt stoppen. U hebt de controle. Als u mij vraagt te stoppen, zal ik dat doen en dit zal geen invloed hebben op andere aspecten van uw zorg. Is dat duidelijk?
- **Slachtoffer:** Ja, ik denk het wel. Dus, als ik mijn kleren niet uit wil doen, hoef ik dat ook niet?
- **Arts:** Ja, dat klopt. Het kan betekenen dat we bepaalde tests niet kunnen doen, maar ik zal u dat uitleggen, zodat u kunt beslissen of u wel of niet wilt doorgaan. Als u dat niet wilt, is dat goed.
- **Slachtoffer:** OK. Dank u, ik zal zien hoe ik me voel op dat moment. Is dat goed?
- **Arts:** Ja, natuurlijk. En zelfs als we beginnen en u dan van gedachten verandert, is dat prima. Is er nog iets wat u wilt vragen?
- **Slachtoffer:** Ja, ik weet dat u mijn informatie nu niet met de politie wilt delen, maar ik maak me nog steeds zorgen over wat er kan gebeuren als ik melding doe bij de politie. Er zijn dingen die u me zou kunnen vragen waarvan ik niet wil dat ze dat weten.

- **Arts:** Als u later besluit melding te doen bij de politie, moet u ons nog steeds toestemming geven om uw monsters en informatie met hen te delen. Ook zal niet alle informatie die wij vandaag verzamelen noodzakelijkerwijs met hen worden gedeeld, zelfs niet als u melding doet. Alleen relevante informatie waarvoor u toestemming geeft, wordt met de politie gedeeld. Dit betekent informatie die nodig is om het onderzoek uit te voeren, zoals bijzonderheden over wat er is gebeurd en of er gewonden zijn gevallen. Informatie over uw migratiestatus of vroegere medische voorgeschiedenis is gewoonlijk niet relevant, dus die wordt niet gedeeld en de informatie wordt apart opgeslagen. Hetzelfde geldt voor de resultaten van uw seksuele gezondheidsscreening. In sommige gevallen kunt u echter van mening zijn dat het nuttig is dat de politie over deze informatie beschikt, bijvoorbeeld als u denkt dat de persoon die u misbruikt heeft, u seksueel kon uitbuiten vanwege uw migratiestatus of gezondheidsproblemen, zaken die allemaal illegaal zijn. Maar welke informatie u kiest te delen is aan u. Tijdens het onderzoek zal ik u uitleggen welke informatie met de politie kan worden gedeeld en waarom. U kunt beslissen of en hoe u wilt reageren. Is dat goed?
- **Slachtoffer:** OK, ja. Dat is nuttig. En nog één ding, weet u zeker dat dit allemaal vertrouwelijk is? Er zijn mensen waar ik bang voor ben die me bedreigd hebben als ik het iemand vertel. Wat als ze erachter komen?
- **Arts:** Dit is allemaal vertrouwelijk. Al uw informatie wordt veilig opgeslagen en kan niet worden ingezien zonder specifieke machtigingen. Ook de politie heeft soortgelijke procedures. Er zijn wetten en richtlijnen die wij moeten volgen om u veilig te houden. Maar ik ben bezorgd over het feit dat iemand u bedreigd heeft. Als we het onderzoek gedaan hebben, wil ik u graag nog wat vragen stellen om er zeker van te zijn dat u veilig bent. U hoeft niet te antwoorden op alles wat u niet wilt, maar het kan nuttig zijn. Is dat goed?
- **Slachtoffer:** OK, ja, we kunnen er over praten.
- **Arts:** Dank je.

6.4. Bescherming van slachtoffers en voorzien in individuele behoeften

INHERE TOONT AAN

Migranten die slachtoffers zijn, kunnen zich in zeer verschillende situaties bevinden en zeer verschillende behoeften hebben. Slachtoffers in de InHeRE-studie benadrukten dat het van het grootste belang is te voorzien in de unieke behoeften van slachtoffers, zoals bescherming, veilige huisvesting, psychologische zorg en andere basisbehoeften zoals voeding. Dit was een duidelijke prioriteit in de opvattingen van de slachtoffers, aangezien sommigen zouden afzien van het doen van melding of van toegang tot de diensten van het ZSG, tenzij zij er vanaf het allereerste begin van de procedure zeker van waren dat aan hun meest dringende beschermingsbehoeften zal worden voldaan. Dit was met name het geval voor degenen die een veilig onderkomen nodig hadden. Slachtoffers benadrukten dat het bieden van bescherming, veilige huisvesting en alle andere vormen van behoeften die zij zouden kunnen hebben, hen helpt traumatische ervaringen te verwerken en vertrouwen helpt te krijgen in autoriteiten en instanties. Momenteel maakt de politie een beoordeling van bescherming zodra slachtoffers melding doen, en regelen ze de steun van het ZSG en verdere bijstand voor andere behoeften in de vorm van doorverwijzingen. Soms gebeurt dit echter niet systematisch, of beschikken de ZSGs niet over de structuren en middelen om aan alle behoeften tegemoet te komen.

Aanbevelingen

1. ZSGs moeten een individuele risicobeoordeling uitvoeren met betrekking tot:
 - 1.1. **Behoeftte van huisvesting:** Daarbij gaat het niet alleen om de behoefte aan huisvesting, maar ook om het soort huisvesting dat voor het slachtoffer het beste zou zijn (bijzondere omstandigheden kunnen bijvoorbeeld zijn dat het slachtoffer zwanger is, kinderen heeft, het risico loopt opnieuw getraumatiseerd te worden als het in een huisvesting voor gemengd geslacht wordt ondergebracht, enzovoort).
 - 1.2. **Behoeftte aan psychologische zorg:** De ZSGs zouden dit in het centrum moeten aanbieden, althans voor de korte termijn.
 - 1.3. **Specifieke omstandigheden in verband met migratie, bijv. een migrant op doorreis moet bij het eerste contact meer informatie en steun krijgen, aangezien hij/zij misschien niet lang in het land zal blijven.**
 - 1.4. **Andere basisbehoeften: bijv. voedsel, kleding, hygiëne.**
2. **Voor beschermingsbehoeften die buiten de reikwijdte van de zorgcentra na seksueel geweld vallen, moeten de nodige doorverwijzingen plaatsvinden.**
3. **Wanneer slachtoffers ervoor kiezen melding te doen, moet de bevoegde autoriteit een individuele beoordeling maken om het slachtoffer tijdens de strafprocedure te beschermen, zoals beschreven in artikel 25 van de richtlijn betreffende de rechten van slachtoffers.**

Voorbeeld: ZSG-personeel voert individuele beoordeling uit

disclaimer: dit is een hypothetisch scenario

- **Arts:** OK, bedankt voor het beantwoorden van al mijn vragen. Ik besef dat het een lange sessie was, maar het is zeer nuttig om een beter begrip van uw situatie te hebben.
 - **Slachtoffer:** Dat is niet erg. Bedankt dat ik ook een pauze mocht nemen – ik was gewoon te moe en moest even rusten.
 - **Arts:** Dat is prima, dank u voor uw geduld. Ik ga nu enkele suggesties doen over andere soorten steun die u misschien zou willen. Maar eerst ga ik even samenvatten wat ik van u begrepen heb, wat uw onmiddellijke zorgen zijn om ervoor te zorgen dat in uw onmiddellijke basisbehoeften wordt voorzien. Is dat OK?
 - **Slachtoffer:** Ja.
 - **Arts:** OK. Dank u. Laat het me weten als ik iets mis. Dus afgezien van uw zorgen over infecties, waardoor u bij ons kwam, is uw belangrijkste zorg uw veiligheid. U kunt nergens verblijven en u bent bang dat mensen die u kwaad kunnen doen, naar u op zoek zijn. U hebt ook geen geld, dus geen middelen om huisvesting, voedsel of kleding te kopen en u hebt geen toegang tot uw bezittingen. Dit is inclusief uw medicatie, die u dagelijks moet innemen. Tenslotte maakt u zich zorgen over de veiligheid van uw zoon en moeder thuis, aangezien ook zij bedreigd zijn. Is dit correct?
- Slachtoffer:** Ja, maar ook, dat mijn zoon en moeder erachter zullen komen. Ik wil niet dat ze weten wat er gebeurd is.
- **Arts:** OK. Hier is een samenvatting van wat we tot nu toe hebben gedaan: We zijn er zeker van dat u geen medische verwondingen hebt die aandacht nodig hebben. We hebben een volledig seksueel gezondheidsonderzoek uitgevoerd en u medicatie gegeven voor uw symptomen. Wij hebben ook monsters en informatie verzameld, die nuttig kunnen zijn als bewijs, mocht u later besluiten melding te doen bij de politie. We gaan u nu doorverwijzen naar een organisatie die u een veilige plek zal bieden om vannacht

te verblijven. Zij kunnen een dienst waar alleen vrouwen kunnen verblijven en zij bieden een hoog niveau van veiligheid. Niemand anders zal te horen krijgen dat u er bent. Terwijl u daar verblijft, zullen zij u geld geven voor voedsel, kleding en vervoer en kunnen zij helpen bij het vinden van langere termijn oplossingen wat huisvesting en geld betreft. Zij kunnen u ook helpen met boodschappen doen als u niet weet waar u heen moet of te bang bent om de deur uit te gaan. Wat uw medicatie betreft, ik heb een recept voor u geschreven en zal u vertellen waar en hoe u deze medicatie kunt krijgen. Ik zou ook willen vragen aan de organisatie waar u vanavond verblijft of zij u kunnen inschrijven bij een huisarts, dat is de naam die we hier geven aan een arts die is aangesteld om voor u te zorgen. Net als hier, volgen ze strikte regels voor vertrouwelijkheid. Is dat goed?

- **Slachtoffer:** Ja. Dank u. En wat met de mensen die me zoeken en mijn familie bedreigen?
- **Arts:** Ik vraag me af of u bereid bent om een informeel gesprek met een politieagent te hebben. Dit betekent dat u uw naam of die van iemand anders niet hoeft te geven – u kunt anoniem blijven. U hoeft ze niets te vertellen wat u niet wilt. Het doel zou zijn hun advies te vragen en na te gaan of zij kunnen helpen. In het VK is de politie de beste partij om te helpen bij veiligheidsproblemen. Zij zullen uw bezorgdheid zeer ernstig nemen en er alles aan doen om u te beschermen. Vergeet niet dat wat u is overkomen een misdrijf is en dat er wetten zijn die u beschermen tegen uitzetting en detentie en dat de politie uw informatie niet mag delen met de immigratiedienst. Zij zijn ook zeer vertrouwd met de bezorgdheid van de mensen in verband met hun veiligheid en zullen dus ervaring op dit gebied hebben, met inbegrip van soortgelijke situaties waarin familieleden in het buitenland worden bedreigd. Als u wilt, kunt u hen ook vragen stellen over melden. Als u dat prettig vindt, kan ik iemand regelen om u en uw sociaal werker hier te ontmoeten, gewoon voor een informeel gesprek.
- **Slachtoffer:** OK, alleen als u zeker weet dat het veilig is.

- **Arts:** Ik denk dat het de meest nuttige optie is die we te bieden hebben als het gaat om uw veiligheid.
- **Slachtoffer:** OK.
- **Arts:** En nog een laatste ding. Ik weet dat u dit niet genoemd hebt, maar het is een zorg voor mij. Wij hebben hier vandaag vele schrijnende dingen besproken en u hebt mij enkele zeer moeilijke ervaringen beschreven. Dank u dat u dit doet. Het is heel normaal in dit soort situaties om je angstig en bezorgd te voelen, of overweldigd en hulpeloos. Het is voor iedereen anders en er is geen goede of foute manier hoe je te voelen. Soms voelen mensen zich erg down. Ik vraag me af of u zich neerslachtig hebt gevoeld of of u eraan denkt uzelf iets aan te doen.
- **Slachtoffer:** Ik heb er over nagedacht, ja. Soms zie ik gewoon geen uitweg. Maar ik denk niet dat ik iets zou doen omwille van mijn zoontje – ik wil hem weer zien.
- **Arts:** OK. Dat is positief. Ik weet dat u eerder counseling hebt geweigerd omdat u uw goed genoeg gesteund voelt door uw sociaal werker, en dat is heel goed. Maar ik ben nog steeds bezorgd dat u erover dacht om uzelf iets aan te doen. Ik vraag me af of u misschien wilt dat ik iemand regel die u over een paar dagen belt om te horen hoe u zich voelt. Ik wil u ook een aantal nummers geven die u kunt bellen als u voor die tijd hulp nodig hebt. Is dat goed?
- **Slachtoffer:** Ja.
- **Arts:** OK, dank u. Is er iets anders dat u nodig hebt of waarover u zich zorgen maakt dat we nog niet besproken hebben?
- **Slachtoffer:** Nee, ik denk dat dat het is. Dank u, dit was zeer nuttig.

Arts: Graag gedaan.

6.5. Informatie over melding bij de politie en strafvervolgning

INHERE TOONT AAN

Migranten die slachtoffer zijn merkten op dat zij vaak bang zijn voor de politie omdat zij in het thuisland of in het gastland negatieve ervaringen met de politie hebben opgedaan. Zij gaven ook aan verkeerd geïnformeerd te zijn over hun rechten en de rol van de politie, en daarom koesteren slachtoffers vaak een diepgeworteld wantrouwen jegens wetshandhaving. Daarom is het belangrijk dat slachtoffers uit verschillende betrouwbare bronnen en partijen informatie en verzekering krijgen over de rol van de politie, melding, het rechtssysteem en de rol van het slachtoffer in de strafprocedure. Uit ons onderzoek blijkt dat het opbouwen van vertrouwen in de wetshandhaving een uitdaging is en tijd kan vergen. Slachtoffers zijn vaak bang voor formeel contact met de politie en formele aangifte. Slachtoffers stelden het op prijs dat zij informatie van de politie ontvingen in het kader van een informeel en vertrouwelijk overleg voorafgaand aan het melden. Het is ook van cruciaal belang dat slachtoffers gerustgesteld worden over de informatie over veilig melden, en dat verschillende partijen, zoals ZSG-medewerkers, voormalige slachtoffers, ngo's en hulporganisaties met ervaring in de materie, kunnen bevestigen dat melden veilig is.

Aanbevelingen

1. ZSGs moeten slachtoffers informeren dat melden hun eigen keuze is en dezelfde hoogwaardige diensten verlenen aan alle migranten die slachtoffer zijn, ook als zij geen melding willen doen.
2. ZSGs moeten migranten die slachtoffer zijn de mogelijkheid bieden informeel en vertrouwelijk overleg te plegen met de politie voordat zij melden. Slachtoffers moeten zich desgewenst bij dit overleg kunnen laten vergezellen.
3. ZSGs moeten migranten die slachtoffer zijn ook de mogelijkheid bieden om informatie over melden te krijgen uit diverse betrouwbare bronnen, zoals hulporganisaties, advocaten en voormalige slachtoffers die reeds ervaring hebben en vertrouwd zijn met de materie.
4. Wetshandhavers moeten migranten die slachtoffer zijn op een eenvoudige en begrijpelijke manier uitleggen en verzekeren dat er een wettelijk kader is voor veilig melden, dat migranten die slachtoffer zijn beschermt tegen de immigratiedienst wanneer zij seksueel geweld melden.
5. Wetshandhavers moeten slachtoffers informeren over zowel de voor- als de nadelen van het doen van een melding. Wetshandhavers en ZSG-medewerkers moeten zich ervan bewust zijn dat de risico's voor migranten die slachtoffer zijn anders kunnen zijn, en moeten slachtoffers indien nodig doorverwijzen naar bijvoorbeeld migrantenorganisaties of andere ngo's die slachtoffers advies kunnen geven over hoe ze met zowel seksueel geweld als migratiegerelateerde kwesties moeten omgaan bij het doen van melding en bij het begin van een strafprocedure.
6. Wetshandhavers moeten slachtoffers transparante, eenvoudige en toegankelijke informatie geven over wat zij kunnen verwachten als zij melding doen bij de politie. Er zou ook kunnen worden gezorgd voor verwachtingsmanagement met betrekking tot de duur van rechtszaken en het slagingspercentage van een strafprocedure.
7. Slachtoffers moeten de kans krijgen om te worden voorgelicht over de toegang tot het gerechtelijk systeem en om te begrijpen welke rol zij in de strafprocedure kunnen spelen, indien zij melding willen doen. Slachtoffers moeten verschillende autoriteiten, advocaten en voormalige slachtoffers kunnen raadplegen die ervaring hebben met specifiek MiViV-slachtoffers van seksueel geweld.

Voorbeeld: Informeel overleg met een politieagent over melden

disclaimer: dit is een hypothetisch scenario

- **Politieagent:** Hallo, ik ben een politieagent. Ik neem aan dat u met mij wilt spreken om meer te weten te komen over waarom u melding zou willen doen bij de politie en waarom.
- **Slachtoffer:** (Stilte)
- **Politieagent:** Het is oké. U hoeft me uw naam niet te geven of me iets te vertellen wat u niet wilt. Wilt u dat er hier iemand bij u is?
- **Slachtoffer:** Nee, het is OK. Ik heb met mijn sociaal werker gesproken en ze zal buiten op me wachten.
- **Politieagent:** Oké, laat het me weten als u een pauze wilt nemen of als u haar hier bij u wilt hebben op een bepaald moment. Dus wat wilt u me vragen?
- **Slachtoffer:** (Stilte)
- **Politieagent:** Het kan nuttig zijn als ik u eerst wat informatie geef. Ten eerste moet u weten dat uw rechten, welzijn en veiligheid mijn eerste zorg zijn. Het enige wat ik op dit moment weet is dat u slachtoffer bent van seksueel geweld. Ik weet niet wat er gebeurd is, maar het is belangrijk dat u weet dat het niet mijn rol is om u te onderzoeken, maar om te onderzoeken wat er met u gebeurd is – als u besluit het mij te vertellen – en om ervoor te zorgen dat u beschermd wordt tegen herhaling. Op dit moment is mijn rol alleen om u van informatie te voorzien. Is dat duidelijk?
- **Slachtoffer:** Ja.
- **Politieagent:** OK. Er zijn dus een aantal veel voorkomende zorgen die mensen hebben als ze met een politieagent praten. Ik weet niet of deze voor u van toepassing zijn, maar ik zal ze behandelen, voor het geval dat dat wel het geval is. Mensen maken zich vaak zorgen over de vraag of hun informatie privé zal blijven en of mensen erachter zullen komen dat ze melding hebben gedaan. Uw informatie is strikt vertrouwelijk. Wij delen deze informatie niet met iemand die dat niet

hoeft te weten, omdat wij ons ervan bewust zijn dat dit mensen in gevaar kan brengen en er wetgeving over bestaat. Uw informatie wordt zeer veilig opgeslagen en wij hebben protocollen om mensen die ervoor kiezen melding te doen, te beschermen. Er zijn een aantal situaties waarin bepaalde informatie toegankelijk kan worden en wij kunnen bespreken welke dat zijn, als u dat wilt. OK?

- **Slachtoffer:** OK.
- **Politieagent:** OK, maar laat me eerst ingaan op een andere veel voorkomende zorg die mensen hebben. Het gaat om de vraag of hun informatie zal worden gedeeld met andere wetshandavingsinstanties, zoals de immigratiedienst. Het antwoord is nee. Er zijn wetten om u hiertegen te beschermen. Als iemand een onzekere migratiestatus in het land heeft, lopen zij geen risico op detentie of uitzetting. Ik denk dat dit al aan u is uitgelegd?
- **Slachtoffer:** Ja, de ZSG-medewerker, arts en mijn sociaal werker hebben dit allemaal uitgelegd. Ik wil alleen weten wat de procedure is als ik melding doe. Zoals wat gaat u doen? Hoe zou u mijn familie beschermen als ze bedreigd worden, of mij? Er zijn mensen die me kwaad willen doen omdat ik naar u toe ben gekomen!
- **Politieagent:** Ik begrijp het. Het klinkt erg verontrustend, en het spijt me dat u dit doormaakt. Ik denk dat het grootste probleem is dat u en uw gezin momenteel gevaar lopen omdat u geen bescherming hebt en omdat wij niet weten wie deze mensen zijn. Wij kunnen helpen door te proberen de personen die u en uw gezin bedreigen te arresteren, te onderzoeken en aan te klagen. We kunnen proberen te voorkomen dat ze u kwaad doen. Maar om dit te doen, hebben we meer informatie nodig. Ik besef dat dit veel vertrouwen in ons vergt en er is geen garantie dat wij erin zullen slagen hen aan te klagen. Maar er zijn ook andere manieren waarop we kunnen helpen met de veiligheid. Ik kan u beloven, dat het ons doel is u en anderen te helpen zo veilig mogelijk te blijven. Toegang tot bescherming en gerechtelijke vervolging maken deel uit van uw rechten en wat er met u gebeurt is in strijd met de wet. We willen voorkomen dat dit nog eens

gebeurt. U hoeft niet vandaag te beslissen, u kunt wat tijd nemen om na te denken. En als u vragen hebt, kun u me bellen op dit nummer. Is dat goed?

- **Slachtoffer:** Ja. Dank u. Ik wil er graag over nadenken voordat ik beslis wat ik ga doen.
- **Politieagent:** Natuurlijk, dat is goed. Ik zal wachten om van u te horen.